SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. XCVI. No. 71. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, APRIL 18, 1980 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 18-го КВІТНЯ 1989 Ч. 71. РІК XCVI.

Філядельфійський комітет відзначить 15-ліття діяльности

Філядельфія. — У неділю, 23-го квітня ц.р., Комітет Оборони Національних і Людських Прав України, перший із багатьох таких комітетів в ЗСА і відомий первісно як Комітет Оборони В.Мороза, відзначить 15-ліття своєї діяльности. З цієї нагоди відбудеться прийняття в приміщеннях Українського Освітньо-Культурного Центру, 700 Сідер ровд, о год. 6-ій вечора.

Під час святочного прийняття виступить піяніст-віртуоз із Фльориди Богдан Сперкач, а одним із святочних моментів буде відзначення Лоренса Кофлина, конґресмена з Пенсильванії, за його постійну допомоу в акціях комітету на форумі Конґресу ЗСА.

Л. Кофлин

Л.Кофлин є членом Ад гок комітету для Балтійських націй та України, брав активну участь і промовляв на маніфестаціях та демонстраціях, організованих комітетом у Вашинґтоні, брав участь в спеціяльного порядку програмах в Конґресі, був ініціятором, або співініціятором листів до американського і совєтського урядів в справах українських політв'язнів, складав свої підписи під різного роду листами і резолюціями, які торкались біжучих проблем в Україні і ЗСА. Конгресмен Л. Кофлин, на прохання комітету „адоптував" голову Української Гельсінкської Групи Миколу Руденка та завжди радо допомагав українцям, а комітетові зокрема.

Конґресмен відвідав ветеранів

Спрінґ Беллі, Н.Й. (Мізюк). — Крайова Старшина Українсько - Американських Ветеранів (УАВ) відбула свої чергові місячні наради тут в приміщеннях 19-ої Станиці УАВ. Сходинами проводив крайовий командир Ярослав Федорійчук.

Члени Старшини піднесли справу губернатора Ню Йорку Маріо Квомо, який не погодився підписати проклямацію Свята державности 22-го січня, тому, що „вона може бути образлива для уряду Совєтського Союзу". Командир Федорійчук погодився написати губернаторові листа від УАВ. „Я є громадянином Америки, який служив для цієї країни у боротьбі проти комунізму у В'єтнамі, а тепер губернатор Квомо мене ображує", — сказав ко мандир.

Присутні також звітували про організування нових станиць. Гаролд Бохонко звітував, що він організує нову станицю при УНДомі в Брукліні, Н.Й.,Євген Саґаг повідомив, що він організує станицю у Ґлен Спей, Н.Й., а командир Федорійчук сказав, що він має можливість зорганізувати станицю в Янґставні, Огайо. П'ять ветеранів можуть створити нову станицю в своїй околиці.

Старшина також вела дискусію про програму 42-ої Конвенції УАВ, яка відбудеться від 13-го до 16-го липня ц.р. в готелі Голідей Інн в Сомервіллі, Н.Дж. Члени вирішили запросити на конвенцію конґресменів Бенджаміна Ґилмана та Крістофера Сміта, які дуже прихильно ставляться до українських справ.

Після засідання командир 19-ої Станиці Тед Дусаненко запросив присутніх до перекуски, яку зорганізував жіночий відділ станиці. Під час перекуски несподівано відвідав членів конґресмен Бенджамін Ґілман, якого Старшина дуже радо прийняла. Конґресмен висловив свою підтримку УАВ і сказав, що він підтримає пропозицію, щоби Конґрес ЗСА видав статут для організації.

ІНІЦІЯТИВНИЙ КОМІТЕТ ОБОРОНИ СВОБОДИ РЕЛІГІЇ В УКРАЇНІ РОЗПОЧАВ УЖЕ СВОЮ ПРАЦЮ

Джерзі Сити, Н.Дж. (Л. Коленська). — У понеділок, 20-го березня ц.р. до видавництва „Свободи" завітали члени Ініціятивного Всеукраїнського Мирянського Комітету Оборони Свободи Релігії в Україні, поміж ними — голова цього комітету — Роман Андрушків, заступник голови — Андрій Кейбіда та члени цього ж комітету — Орест Цяпка та Дам'ян Кордуба.

Р. Андрушків пояснив, що їхній комітет постав 20-го лютого ц.р. у Нюарку, Н.Дж., начебто в співзвучності із словами Філядельфійського Митрополита Стефана Сулика, що в своїй статті п.з. „Сумні річниці в історії нашої Церкви", поміщеній в „Новому Шляху", 12-го березня, між іншим пише: „Запрошуємо наших мирян, щоб у всіх більших скупченнях нашого поселення зорганізували особливі ділові комітети, завданнями яких було б виявити справу нашої переслідуваної Церкви перед очима, вухами і сумлінням світу почерез успішне вживання середників публічного зв'язку".

Члени Ініціятивного Всеукраїнського Мирянського Комітету Оборони Свободи Релігії в Україні в українській католицькій церкві св. Івана Хрестителя, (стоять зліва): Константин Приходько, Андрій Кейбіда, Ярослав Яворський, Роман Андрушків, Орест Цяпка, Оксана Бачинська та Микола Кормило.

Голова цього комітету в дальшому інформував, що метою їхньої праці є перед усім зорганізувати кампанію листування — до президента Джорджа Буша, до членів Уряду, до сенаторів і конґресменів — з проханням, щоб вони зробили більший натиск на совєтський уряд, щоб він залеґалізував Українську Католицьку Церкву, Українську Православну Церкву та Протестантські Церкви, які нині не є санкціоновані совєтським урядом. І з цим саме наміром комітет звернувся до Інформаційного Бюра УНСоюзу у Вашінґтоні, Д.К. і його представника Євгена Іванціва, з метою нав'язання співпраці, найближчою дією якої було б підшукати одного конґресмена і одного сенатора, які внесли б резолюцію в справі леґалізування християнських Церков в Україні. Комітет ще плянує якнай швидше нав'язати співпрацю з Комісією Людських Прав при СКВУ.

„Комітет, — заявив Р. Андрушків, — старається поширити акцію праці Ко-

(Закінчення на стор. 3)

Появився п'ятий том Гарвардського Проєкту

Кеймбридж. Масс. (І.К-н) — У видавництві Гарвардського університету вийшов п'ятий том Гарвардського Проєкту під редакцією та з 12-сторінковим вступом автора й ініціятора того Проєкту, професора Омеляна Пріцака.

У вступних заввагах проф. Пріцак пригадує, що Гарвардський Проєкт передбачає видання 40 томів. Це твори, які появилися в Русі-Україні від половини XI сторіччя до 1798 року, тобтро до появи „Енеїди" Івана Котляревського українською народною мовою. До того часу літературною мовою в Україні була мова церковно-слов'янська.

„Діярій" Пилипа Орлика писаний здебільша мовами латинською і польською. Це листи й документи з часу дипломатичної діяльности того наступника гетьмана Івана Мазепи після трагічного бою під Полтавою 1709 року і недовгої після того смерти пораненого в бою гетьмана Мазепи. „Діярій" стосується років 1726-31. Тому, що неможливо розглядати добу післямазепинської еміґрації без зв'язку з попередньою історією України, проф. О.Пріцак дає у своєму вступі нарис історії України від часів Богдана Хмельницького, правильно схарактеризувавши його, як великого полководця і військового організатора, але слабого політика, який не мав ясно скристалізованого образу української державности. У тому вступі багато уваги присвячено Запорізькій Січі, як своєрідному суперникові влади Гетьманату. Багато уваги присвячено тодішній культурі в Русі-Україні, зокрема Церкві.

Гетьман Пилип Орлик, колишній генеральний писар за гетьманування Івана Мазепи, був визнаний Швецією і Туреччиною, але не визнаний Московщиною, яка після бою під Полтавою почала швидким темпом обмежувати гетьманську владу, аж до повного її скасування і поведення обрусительної політики. До речі — найстарший син Пилипа Орлика, Григорій, з високою освітою у Швеції продовжував дипломатичну діяльність свого батька і намагався змонтувати нову коаліцію держав проти Московщини. Він, французький генерал, перевів тайком через Прусію Яна Лещинського з Франції до Польщі, як кандидата на престіл. Ті заходи Пилипа і Григора Орликів не увінчалися успіхом. Український історик, Ілько Борщак перший дістав доступ до архіву міністерства закордонних справ у Парижі і видав книжку „Великий Мазепаниць — Пилип Орлик". Проф. П. Пріцак знайшов у тому ж архіві документи до історії дипломатичноім діяльности Пилипа Орлика. Він придбав їх для УНІҐУ і оце видав перший із трьох томів „Діярія".

Цей перший том, грубезний, подвійної величини, як попередній, що був присвячений творчості Мелетія Смотрицького, близько 1,000 сторінок великого альбомного формату. Видано його завдяки жертвенності української громади в Елізабеті, Н.Дж. Видано такий том в оригіналі на доказ, що УНІҐУ розпоряджає оригіналом, а не фальшивкою. Цей том і наступні два, появляться згодом в українському та англійському перекладах, праця над якими вже ведеться.

Міністер оборони СССР проти створення добровільної армії

Москва. — У четвер, 13-го квітня, на першій сторінці газети „Красная Звєзда" надрукована велика стаття міністра оборони СССР Дмітрія Язова, який зневажливо відкидає закиди до скасування військової повинности і створення добровільної армії. Такі заклики останнім часом все частіше появляються в Совєтському Союзі. Д. Язов пише, що був „приголомшений некомпетентністю і легковажністю" підходу авторів цих закликів до „найголовнішої державної справи — безпеки країни".

Восени минулого року у „Московскіх Новостях" була надрукована стаття підполковника Алєксандра Савінкова, який закликав до зменшення збройних сил, переведення їх на добровільну основу і створення професійної армії, більш здатної освоїти сучасну бойову техніку.

Язов висловився за підтримку оголошеного Міхаїлом Горбачовим зменшення кількости збройних сил СССР на півмільйона осіб — з 4,258,000 до 3,760,000.

Він також повідомив, що виробництво військової техніки буде зменшено на одну п'яту. Язов, однак, різко заперечив проти пропозицій зменшити чисельність збройних сил вдвічі.

У своїй статті Язов заявив, що високооплачувана добровільна армія зробиться упривілейованою клясою суспільства. Це суперечить поняттю соціялістичної армії, в яку набирають „за призовом", заявив міністер оборони, додавши, що ідеали обов'язку перед батьківщиною на випадок переходу на добровільну армію будуть замінені користолюбством. Він також зауважив, що при капіталізмі добровільна армія служить інтересам пануючої кляси. Як зауважує аґентство Ассошіейтед Пресс, Язов, таким чином, вніс елемент комуністичної ідеології в дискусію, яка досі провадилася не на ідеологічному рівні, зосередившись навколо таких аспектів, як ефективність і рентабельність.

На стадіоні в Англії загинуло 94 особи

Шеффілд, Англія. — У неділю, 16-го квітня, прем'єр-міністер Великобританії Марґарет Тачер відвідала шеффілдський стадіон „Гіллсборо", де в суботу сталася трагедія, яка коштувала життя 94 аматорів футболу — головним чином хлопців і підлітків.

Трагедія сталася через кілька хвилин після початку матчу за чашу Англії між дружинами „Ліверпул" і „Ноттінґем Форест". Сотні аматорів на переповнених понад міру трибунах були затиснуті до металевої огорожі, що розділяла трибуни. Задні ряди болільників, що стояли на ногах, тиснули на передніх, і під натиском натовпу огорожа завалилася. У страшному натиску десятки аматорів футболу були задавлені на смерть або дістали серйозні поранення. Ті, що залишилися в живих, говорили журналістам, що в них таке враження, ніби вони побували в пеклі.

Через шість хвилин після початку змагання були припинені, а ще за годину було оголошено, що зустріч переноситься. До того часу біля стадіону вистроївся ряд авт „швидкої допомоги". На допомогу лікарям і санітарам прийшли сотні аматорів. Зірвавши реклямні транспаранти, вони перетворили їх на носилки і виносили зі стадіону, як з поля бою, поранених.

У суботу, зразу ж після трагедії, почалися дискусії на тему, що привело до загибелі 94 глядачів і постраждало не менш як 200. Всім зрозуміло, що на стадіон, який вміщає 54,000 глядачів пробилося значно більше бажаючих побачити матч двох провідних дружин країни. Очевидці розповідають що контолери самі відкрили ворота і впустили тих, які не мали квитків, не будучи в стані стримати натовп, що напирав. Інші твердять, що контролери впускали лише тих, які мали квитки, однак квитки у багатьох були фальшиві. Треті вважають неоправданим спорудження металевої огорожі, однак якщо б її не було, кажуть опоненти, то взагалі неможливо було б стримати впертих болільників.

У СВІТІ

У ЧЕТВЕР, 13-ГО КВІТНЯ Ц.Р., два сирійські військові літаки, а зглядно гелікоптери, обстріляли з ракет совєтські кораблі, які входять до групи кораблів на Середземному морі. Атака відбулася 35 миль від сирійського порту Тартус, де знаходиться більша совєтська військова база. Москва вже віддавна користується пристанню Тартус, куди були також доставлені сім поранених після атаки совєтських моряків. Газета „Красная Звєзда" повідомила, що один моряк Е. Скитченко був тяжко поранений і ледве чи виживе. Для переведення слідства була створена комісія до якої увійшли совєтські і сирійські військові спеціялісти. Сирія офіційно перепросила СССР за помилку. Слід відмітити, що Сирія є головним альянтом СССР на Близькому Сході.

КОМІСІЯ БРИТАНСЬКОГО Скотлянд Ярду, яка займалася слідством катастрофи американського пасажирського літака компанії „Пен-Амерікан", закінчила свою працю. Лорд Фрейзер, голова комісії, відмовився коментувати хто і як був спричинником катастрофи, бо, це, мовляв, не входить до його компетенції. Газета „Дейлі Телеґраф" написала, що підозрілими особами є також американці, які всіли до літака у Франкфурті, а потім перенесли на лондонському летовищі свої речі до „Боінга-747", який загорівся над Шотляндією і усі 270 пасажири і обслуга загинули. Загинули також 11 осіб на землі. „Дейлі Телеґраф" пише, що американська розвідка розшукує в Европі за терористами, які підготовляли зрив літака.

НА ПЛЕНУМІ МАДЯРСЬКОЇ Соціялістично-робітничої (комуністичної) партії, якої відбувся минулого тижня, рішено усунути з Політбюра чотирьох осіб, які є прихильниками твердої політики і у принципі відкидають політику змін, критикують також совєтську політику гласности, перебудови і демократизації суспільства і називають себе противниками перебудови соціялістичної системи. До „вичищених" з Центрального комітету і Політбюра входять: колишній „головний ідеолог" компартії Янош Береш, керівник бюра ЦК Янош Лукаш, міністер медичного забезпечення і здоров'я Юдіт Чеґак і керівник сільськогосподарським відділом в ЦК Іштван Сабо. Від лютого цього року в Мадярщині офіційно діють, крім Комуністичної, також інші політичні партії. Пленум скоротив членство у Політбюрі з 11 до 9 осіб. Новими членами Політбюра стали прихильники теперішнього „боса" Кароля Ґросса.

ПИСЬМЕННИК ГЕЛІЙ РЯБОВ написав в газеті „Московскіє Новості" статтю на тему відкриття гробів російської царської родини, яку большевики розстріляли в Катеринобурзі з 16-го на 17-го липня 1918 року і вивезли тягаровим автомобілем на провінцію для поховання. Стаття має історичний характер, а письменник заповідає дальші його праці на цю тему, бо, мовляв, не сміє бути „білих плям" в історії Росії. „Все це відбулося і люди повинні знати подробиці", — заявляє Рябов у статті. Розстріляні були цар Ніколай II, цариця, чотири їхні дочки царівни, царевич Алексєй і четверо осіб з прислуги. Стаття Рябова викликала велике зацікавлення в читачів.

СОВЄТСЬКЕ ПРЕСОВЕ АҐЕНТСТВО ТАСС повідомило, що два засуджені в'язні, правдоподібно неполітичні, захопили 13-го квітня ц.р. групу закладників у робітничо-поправчому таборі в Україні і домагалися, щоб місцеві власті доставили їм автобус, який, з огляду на безпеку для закладників, був захоплювачам доставлений. Вміжчасі на місце випадку прибули відділи міліції, які, побачивши безвихідне положення і погрози вбивства закладників, взяли штурмом автобус. Один із в'язнів загинув на місці, другий був тяжко поранений. Ніхто із закладників не потерпів. Інцидент трапився в одній із кольоній у Ворошиловградської области. Аґентство Ассошієйтед Пресс інформує, що такі випадки захоплення часто тепер трапляютьс в СССР і наводить два приклади: захоплення літака, який прилетів до Тель Авіву в Ізраїлі, і автобус з дітьми, які їхали на екскурсію до Орджонікідзе.

В ПІВНІЧНІЙ ІРЛЯНДІЇ знову трапився терористичний випадок. Хтось невідомий, кажуть, що члени Ірляндської Революційної Армії (ІРА), підклали великої вибухової сили бомбу недалеко від поліційної станиці біля місцевости Воренпойнт. Під час вибуху чоловік, який припадково переходив в цій місцевості загинув, були також поранені десятки ірляндців і шість поліціянтів. Зараз після вибуху хтось потелефонував на поліційну станицю і сказав, що підготовляється новий терористичний акт, не знаючи мабуть, що експльозивний матеріял вже вибух.

СССР ІМПОРТУЄ ТОВАРИ ДЛЯ ЗАСПОКОЄННЯ НАСЕЛЕННЯ

Москва. — Кореспондент газети „Ню Йорк Таймс" Билл Келлер інформує у числі з 17-го квітня ц.р., що уряд Совєтського Союзу потихенько почав купувати за кордоном товари масового запотребування за тверду резервову валюту, щоб таким способом задовільнити хоч частинно незадоволене політикою гласности і перебудови населення імперії.

Концентрація закупів скерована в першу чергу на Західню Німеччину і Японію. Купують все, від бритвів до голення (жилеток) до мила і дезінфекційного порошку, а також жіноче взуття, панчохи, зубну пасту та багато інших дрібних товарів, про які совєтські громадяни навіть не мріяли, або взагалі не знали, що такі існують на світі.

Очевидно, державна каса розпочала вживати резервові фонди з твердої валюти і до цього признався в інтерв'ю з кореспондентом тижневика „Арґументи і Факти" заступник міністра торгівлі Сурен Ю. Саруханов, підкресливши, що уряд вже підписав кілька договорів із згаданими двома державами і деякими меншими европейськими країнами, які масово продукують дрібні товари масового запотребування, крім харчів.

Рішення було зроблене на найвищому рівні, — кажуть західні політичні спостерігачі, тобто у Політбюро, Центральному Комітеті КПСС і Раді Міністрів СССР, щоб зрушити з місця перебудову і не допустити до цілковитого розчарування населення політикою гласности, що її все ще обороняє генсек Міхаїл Ґорбачов і його прихильники.

Тоді, коли більш радикальні елементи дораджували видавати більше грошей для імпорту товарів із закордону, компартія і уряд не погоджувались з великою витратою твердої валюти і воліли розбудовувати свою легку індустрію для продукції більше і кращих товарів першої потреби. Плян однак не вийшов, побудова нових фабрик йшла пиняво, населення починало нетерпеливитись, — пише згадуваний журнал „Арґументи і Факти" і додає, що зміна становища напевно задовольнить населення і принесе радість для багатьох, зокрема молоді, жінок, дітвори, які косим оком споглядають на Захід, на модерні одяги, взяття, косметику тощо.

Покищо уряд СССР плянує видати на ці закупи понад 5 біл. дол., але як буде потрібно то й більше. У зв'язку з тим совєтська преса опублікувала перший раз податковий плян, щоб познайомити населення з новими державними податками. Податкова система в першу чергу відноситься до тих робітників і урядників, які заробляють 700 й більше карбованців на місяць. Але пересічні громадяни СССР не дуже цікавляться податками, а більше звертають увагу на імпорт закордонних товарів і їх розподіл по республікам і областям. Покищо замовлено 15 мільйонів пар чобіт для жінок, 15 міл. пар шкіряного взуття різного виду, 15 міл. штук светрів, 300 міл. жилеток, 30 міл. панчіх (пентіговз), 10 міл. магнітофонних касесток, 180,000 тонн мила, 10,000 тонн зубної пасти та інших товарів.

В Москві ввели раціонування цукру

Москва. — З огляду на загальний брак цукру в Совєтському Союзі, Рада Міністрів СССР, а зглядно міністерство постачання спільно з міською управою проголосували в Москві за раціонування цукру, який від тепер можна буде купувати виключно на купони, які обмежують купівлю цього продукту до 4.4 фунти на місяць, крім місяців червня і липня, коли москвичі маринують різні овочі і ягоди. В тому часі можна буде купити 6.6 фунтів цукру на особу

Закордонні економічні спостерігачі кажуть, що мешканці Москви не дуже задоволені обмеженням, до речі першим після закінчення Другої світової війни, бо кожний з них знає, що купони на харчові продукти звичайно символізують брак товарів першої потреби й загальну економічну кризу.

У більшості міст на провінції, крім раціонування на цукор, введено також інші обмеження. „Потрошки всякі товари зникають з магазинних полиць", — заявила американському кореспондентові Ольга І. Мяснікова біля крамниці, читаючи оголошення на таблиці, що цукор продаватимуть на „талони" і то тільки від 5-ої години по полудні. Кореспонденти кажуть, що тепер напевно черги видовжаться не тільки за цукром, але й за іншими харчовими продуктами зі страху, що й на них проголосять раціонування.

Очевидно, на чорному ринку напевно процвітатиме торгівля, як це було після заборони продавати горілку. Тоді приватні торгівці заробляли солідні гроші за самогон, що його продавали з-під поли. Касирка в харчовому магазині Ірена В. Солєнова натомість заявила, що це „правильне рішення", бо торгівля цукром вихопилась була з-під контролі уряду і несовісні громадяни купували цей продукт для продукції самогону, або перепродажу за вищу ціну на провінції. Крім того до Москви приїжджали поїздами навіть з далеких міст люди, щоб тут купити довільну кількість цукру за відносно низьку ціну.

Не зважаючи як прикро щонебудь обмежувати, — заявив Валерій А. Жаров, заступник голови міської ради, — „але ми були змушені зробити це потягнення". У Москві поширюється жарт, що „завдяки гласности москвичі нарешті мають менше мила". Одним словом Москва, місто, яке нараховує майже дев'ять мільйонів мешканців, також очікує корисних змін, — кажуть спостерігачі.

В АМЕРИЦІ

У ГОНИТВІ ЗА успіхами у міжнародній політиці Уряд президента Роналда Реґена дуже часто занедбував протизаходи проти пачкування наркотиків до ЗСА. З таким обвинуваченням виступила сенатська підкомісія. У своєму звіті з дворічної перевірки цієї справи панель навів ряд прикладів, як політика супроти нікараґуанських повстанців і взаємовідносини з Баґамськими островами, Гондурасом і Панамою цілковито занедбали програми, спрямовані на поборювання перепачковування наркотиків. Звіт підкомісії Сенатської комісії закордонних зв'язків в заключенні говорить, що „Уряд ЗСА не здав собі справи або належно не доцінив якими загрозливими для крайової безпеки є картелі торгівців накотиками".

МИНУЛОГО ТИЖНЯ КОНҐРЕС одобрив суму 49.7 міл. дол. для допомоги нікараґуанським повстанцям, що мала на меті продовжити їхню боротьбу до лютого 1990 року, коли то мають відбутися вибори обіцяні сандіністським урядом. Засоби масових інформацій підкреслили кілька разів, що це одобрення перейшло спокійно, без жадних суперечок, як це було впродовж останніх восьми років.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Subscription 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to
Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Революція у світі моралі

У 20-их і 30-их роках нашого сторіччя було річчю не до подумання, щоб у будь-якому культурнішому товаристві говорено про інтимні взаємини між мужчинами і жінками. Було неможливо говорити голосно про родинне плянування і називати за іменем методи вагітности жінок. Коли трапився випадок, що якась учениця середньої школи завагітніла, то це бував виняток і скандал: така дівчина зникала з даної школи, батьки інколи самі переїздили з своєю донькою до іншої місцевости. За минулого півсторіччя ситуація докорінно змінилася. В американських і деяких західньоевропейських школах заведено обов'язкове „усвідомлювання" учнів і учениць. Там же у школах, на телевізійних показах, у пресі одверто говориться і пишеться з усіма точками над „і" про все, що раніше, тому півсторіччя, промовчувано. Тепер щезла різниця, між речами непристойними і пристойними. Постала ціла галузь науки „сексології". Займаються нею учені з ділянки генетики, медичні психологи, соціологи. І проблема моралі перестала бути проблемою Церкви, родини, якою була колись, — а стала проблемою не тільки соціяльною, а політичною і економічною.

Під впливом ліберальної течії, яка запанувала в Америці у 60-70 роках, Верховний Суд прийняв постанову у 1973 році, якою залеґалізував жіночі аборти — без ніяких застережень і на міський, стейтовий чи федеральний кошт. Та постанова у теорії пішла по лінії арґументу, що жінка має право розпоряджувати собою і ніяка влада не може втручатися до її інтимного життя та наслідків її поведінки. У теорії це звучить переконливо, у практиці відкрило двері до створення на території ЗСА численних окремих клінік, в яких у величезній більшості не заміжні жінки, а малолітні дівчата позбуваються наслідків своєї легкодушної поведінки. У минулому році це коштувало державу 7 більйонів долярів. У теорії це називається „переоцінкою вартости християнської моралі". У практиці є страшною недугою деморалізації. Статистика виявила, що більшість дівчат, які на публічний кошт перенесли аборт, до двох років знову завагітніли. Можна почути, що воно не стосується української громади, бо вона „здорова". На превеликий жаль факти заперечують такий оптимістичний й ідеалістичний погляд. І наркотики і „моральний лібералізм" знайшли свою дорогу також до української молоді. Не в такій мірі, як заміна української мови на англійську і не в такій мірі, як це діється в американському суспільстві та деяких інших національних громадах, але діється.

Що це проблема й політична — показали минулорічні президентські вибори. Демократичний кандидат, ліберальний губернатор стейту Массачусетс, Майкел Дукакіс боронив вищенаведений погляд, зформульований і пропаґований феміністками від початку руху французьких „суфражисток": жінка рівнорядна мужчині і що вона діє так, як вона собою розпоряджає — її і тільки її „діло". Республіканський кандидат, теперішній президент Джордж Буш стояв твердо на іншому становищі: Християнська Церква вважає, що аборт — це вбивство істоти, яка не може ще себе боронити. Плід у тілі матері — це не мертве, а живе єство. Із правила, що не вільно допускатися вбивства ненародженої дитини існує вийняток, коли матері загрожує смерть, або жінка впала жертвою насильства. Вибір Джорджа Буша 40 стейтами на всіх 50 доказав, що велика більшість американського суспільства пішла „направо".

Але ліберальні жінки не ждали за вигру. Цього року Верховний Суд розглядатиме знову скаргу із стейту Мізурі, яка стосується абортів. Тому, що теперішній персональний склад Верховного Суду за вісім років урядувань Роналда Реґена змінився в користь консервативного напрямку, ліберальні жінки налякалися, що Верховний Суд може змінити своє рішення з 1973 року. І тому вони виявили такий організаторський хист, що перевели таку мобілізацію своїх сил і в неділю, 9-го квітня 1989 року 300,000 жінок демонстрували на вулицях Вашінґтону, перед Білим Домом, Капітолем і палатою Верховного Суду в обороні гасла „Права вибору", конкретно — беззастережне право жінок кожного віку і кожного стану переводити аборт на публічний кошт. Відбулася і контрдемонстрація, але не така численна. Верховний Суд розглядає кожну справу, юридично, але й ця справа, як і рішення Верховного Суду у 1963 році, що молитва у публічних школах є протиконституційна, спричинилася до деморалізації, до упадку дисципліни, до анархії. Жінки є цілком рівнорядні з мужчинами, але і мужчини і жінки мусять триматися законів Божих і знати границю між мораллю та аморальністю.

Омелян Твардовський

СПОРТ І НАРОДНИЙ РУХ В УКРАЇНІ

I.

У київській „Спортивній Газеті" в числі 139-му з 22-го листопада 1988 року була надрукована довга стаття Вячеслава Брюховецького під наголовком „Життя духовного основа", в якій автор дуже відважно прокоментував дискусію читачів цієї газети про те чи вона повинна появлятися в українській і російській мовах.

Цю свою статтю Брюховецький закінчив такою заміткою: „Дискусія, проведена на сторінках 'Спортивної Газети', засвідчує загалом високий рівень свідомости читачів. Тож будьмо гідні нашого народу, і давайте назавжди запам'ятаємо, на чому грунтується історична неминущість нас. Свого часу М. Рильський сказав про це афористично точно:

Як гул століть, як шум віків,
Як бурі подих-рідна мова,
Вишневих ніжність пелюстків,
Сурма походу світанкова,
Неволі стогін, волі спів,
Життя духовного основа.

Після закінчення дискусії читачів, поміщених статтей і коментарів Дмитра Павличка, В. Брюховецького і ряду інших особистостей в Україні, редакція „Спортивної газети" повідомила спортовців і взагалі українське суспільство, що вона продовжуватиме випускати цю газету далі, але тільки в українській мові.

У 27-му числі „Спортивної Газети" з 4-го березня 1989 року, появилося інтерв'ю кореспондентки Т. Кисельової з В. Брюховецьким, до чого спонукали чергові листи до редакції „СГ", у двох з яких автори писали: „Мене настільки вразила... стаття в 'СГ'. Брюховецького „Життя духовного основа", що я мимоволі розплакалась... Марія Ранцене, Дрогобич.

„...Прочитав дійсно потрібні матеріяли та Д. Павличка... Оздоровлення становища з українською мовою, відновлення національної свідомости не може не вплинути позитивно на всіх нас. Віталій Журавель, Донецьк".

У багатьох листах, зазначила редакція „СГ", було висловлено прохання розповісти про автора статті „Життя духовного основа", письменника, доктора філологічних наук, завідуючого відділом Інституту літератури ім. Т. Шевченка АН УССР Вячеслава Брюховецького. Отже, сьогодні в нашій „Вітальні" бажаний гість. Йому слово.

„Не буває людини лише спортсмена, лише літературознавця, лише робітника... Якщо така одновимірність набуває чинності, це свідчить лише про деградацію особистості, надто сьогодні, коли стояти осторонь пекучих життєвих проблем просто неможливо. Тому для мене зацікавлення читачів 'Спортивної Газети', мовними питаннями не виявилося несподіванкою. Взагалі, в багатьох, на жаль, склався стереотип сприйняття спортсмена, як людини, обмеженої виключно своїми тренуваннями, змаганням і таке інше.

Ясна річ, дехто дає такі підстави й для такого уявлення, але серед моїх друзів — справді гармонійно розвинені люди. Так, майстер спорту з боротьби Ю. Церков — глибокий літературознавець, майстер спорту з важкої атлетики В. Сікора — доктор економічних наук, один з провідних українських економістів. На моє переконання, спорт, фізична культура гармонізують людину, роблять життя змістовнішим, яскравішим — звичайно, коли це не перетворюється на самоціль і самообмеженість, коли не веде до фанатизму".

— А які у вас стосунки зі спортом? — запитала Кисельова. „— В юності — футбол, легка атлетика, бокс. Це приносило м'язову радість, а крім того — давало прекрасну емоційну зарядку. Я особливо оцінюю спортові змагання за непередбачуваність і перебігу подій, і кінцевого результату. Гадаю, окремі прояви болільницького фанатизму у нас викликані соціяльними причинами — в умовах заорганізованості, заформалізованости громадської роботи молодь шукала способу виявляти свої пристрасті саме на трибунах стадіонів, або біля телеекранів. Адже це дає могутній імпульс емоційній сфері людської психіки, що вкрай важливо, особливо в молодому віці. Вірю, що очищення нашого життя від застійних явищ оздоровить і болільницький 'організм' — це мусить відбутися. Повторюю — нині людина просто не в змозі зігнорувати пекучі суспільні проблеми і це розірве коло самозамкнености лише на спортових інтересах".

— А сьогодні, що вас зв'язує зі спортом? — запитала кореспондентка.

— На жаль, брак часу не дозволяє реґулярно займатися фізичною культурою. Лише — ранішні вправи. Вийняток становлять шахи. Колись я віддавав їм багато часу, найбільший успіх мав саме тут. Шахи, на моє переконання, це універсальний модель світу. Пристрасті, інтелектуальне вдоволення, напруженість протиборства в цій грі надзвичайно високі. Особливо оцінюю я її за те, що створює умови для чесного поєдинку — в шахах неможливі обмани, підтасовка. Можна тільки переграти, але ніяк не обдурити супротивника. І в нашому житті, де так багато тіньових „винятків з правил" — це справжня розкіш. Маю кількох партнерів, з якими залюбки проводжу час за шахівницею. Але найнезабутніші зустрічі з ориґінальним поетом, всесвітньовідомим вченим-ботаніком Михайлом Доленгом. Гра, як правило, закінчувалася тривалими розмовами про природу буття, про філософічні проблеми його пізнання й омислення. Це дуже допомагало й у моїй фаховій діяльності літературознавця".

(Закінчення буде)

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Анна Білик

А серце любов'ю жевріє!

Недалеко західньонімецького міста Зіґен, у південній частині землі Нордрайн-Вестфален, в місцевості Штрутґютен, проживає й творить наш земляк Йоан Засс. Щороку мистець проводить численні виставки в західньонімецьких містах. Основним мотивом творчости Й. Засса є ікони та Карпати з їх мальовничою природою й їхніми мешканцями. Молоді роки провів Іван Чаплинський-Засс в Карпатах. Народився він у Львові 1917 року, а після закінчення гімназії вчителював в селі Стрички на Лемківщині. Перші його малярські спроби належать вже до цього періоду та, на жаль, захоплення Сталіном Західньої України, а згодом інвазія фашистської Німеччини не дозволили молодому вчителеві продовжити освіту й зайнятись своїм покликанням.

Іван Чаплинський був серед перших українців, що їх фашисти вивезли на роботи в Німеччину. Без всякого свідоцтва, без документу він опинився в чужій країні. Після Другої світової війни Чаплинський, так як і десятки тисяч інших виселенців з батьківщини воліли залишитись при своїх колишніх ворогах, як повертатися у так зване „своє" сталінське пекло. Серед німців Іван Чаплинський знайшов багато друзів і дружину, яка із зрозумінням ставилась до його туги за рідним краєм. Він приймає мистецьке ім'я Йоан Засс і проводить активну працю, інформуючи німців про Україну й її культуру.

У 50-их роках Чаплинський-Засс видавав журнал „На грані", в якому крім інших матеріялів, друкував і свої власні статті та поезії. Щоб розпорошених українців по Західній Німеччині трохи з'єднати, то він захопивсь пляном побудови українського села, дозвіл й кошти на будівництво він виклопотав у тодішнього бундесканцлера Аденауера. Коли ж не вдалось нічого зробити з організуванням українців, то він віддався службі своєму народові своїм пензлем і пером. Забезпечивши своїх дітей, сам він після виходу на пенсію цілковито віддав себе мистецтву, вносячи до нього своє власне — стиль і техніку, які сам випрацював.

Правда, писане слово і далі притягає Чаплинського-Засса; 1986 року він власним накладом видав дві збірки поезій „Горить огонь", його поезії сповнені болю за рідним краєм, за Україною і він вірить, що:

Прийде час, прийде година,
Для всіх на Україні.
Ми повернемо до краю
З далекої чужини.

Дня 20-го березня ц. р. в місті Трір, де народивсь

(Закінчення на стор. 3)

Роман С. Голіят

НІКСОН ПРО СУЧАСНЕ — МИНУЛЕ — МАЙБУТНЄ

„1999 Victory without War", Richard Nixon, Simon and Schuster. New York, London, Toronto, Sydney, Tokyo 1988. 336 pages.

I.

Угорі згадана праця відомого американського державного мужа й колишнього президента З'єднаних Стейтів Америки Ричарда Ніксона є його сьомою з черги книжкою, з якої сучасні американські політичні діячі черпають знання. Попередні його видання — це „Six Crises" (1962); „The Memoirs of Richard Nixon" (1978); „The real war" (1980); „Leaders" (1982); „Real peace" (1984); „No more Vietnams" (1985).

Для українського читача, ця книжка має особливе значення, бо в ній читач знайде об'єктивну оцінку українського питання та й корисна вона буде для наших громадсько-політичних діячів, щоб вони побачили, як американці думають полагоджувати ґльобальні справи.

Ніксон критично висловлюється про Міхаїла Ґорбачова. Він пише, що коли б навіть Ґорбачов втримався при владі, то його економічні реформи стрінуть основні перешкоди. Перша — це комуністична ідеологія. Він — відданий комуніст. Його принагідні відклики до Бога в приватних розмовах не роблять його християнином комуніст не може стати християнином, не позбувшися комунізму.

У 1999 році, — каже Ніксон, — ми будемо згадувати XX сторіччя, як найбільш криваве, але й найкраще в історії людства, 120-мільйонів людей згинуло у 130-ох війнах у цьому столітті — це більше жертв від тих, що згинули у війні до 1900 року. Але, водночас у тому самому часі, технологія і матеріяльний проґрес зроблений в останніх 100 роках, був більшим, як до того часу. XX сторіччя будуть згадувати, як століття воєн і дива. Він згадує про атомову енерґію і комп'ютори й зв'язані з цим технологічні здобутки.

Друга світова війна, скинула диктатуру й запровадила демократів в Німеччині, Італії і Японії. Але одночасно надзвичайно зміцнила четверту диктатуру — СССР. Москва, як нуклеарна надпотуга є мілітарно сильніша від попередніх диктатур — Берліну, Риму, Токіо, — взявши їх разом, і становить найбільшу небезпеку для свободи й миру.

Тоталітарний комунізм, який на початку цього століття був зародком конспірації, нині рядить 35 відс. населенням світу. XX сторіччя було очевидцем найбільш кривавих воєн і найбільшого проґресу в історії людства. Після закінчення Другої світової війни, постала ООН, провадилося 120 воєн і згинуло 18 мільйонів людей, більше, як це було під час Першої світової війни. Ніксон твердить, що перфектний мир — світ без конфліктів є ілюзією. Ніколи такого не було й не буде.

У дальшому читаємо, що Ґорбачов є високоосвіченою людиною; він закінчив юридичний факультет московського університету і — заочно сільсько-господарський інститут. Він швидко знаходить дорогу до людей. У розмовах, — пише Ніксон, — він не такий швидкий, як був Хрущов, але й водночас не такий швидкий в робленні помилок. У нього вийнятково здисциплінована думка.

Ніксон каже, що це зовсім зайво з нашого боку старатись, щоб совєти думали нашими категоріями, чи навпаки, щоб вони намагались перетягнути нас на свій лад. Ґорбачов — відданий комуніст і комунізм є його вірою. Для совєтської експансії — це статус кво. Навіть без комунізму Совєтський Союз буде експансивною потугою, — твердить Ніксон. Афґаністан коштував Москву 40 більйонів дол., і 25,000 вояків згинуло на побоєвищах. І тут Ніксон згадує теж про фінансову допомогу Москви Кубі, Нікараґуа й інших країнам.

Тому, що уряд СССР — аґресивний і спосібний на великі антигуманні дії, кожний, хто хоче зрозуміти народи СССР — повинен відвідувати, стрічатися і говорити з громадянами СССР, щоб познайомитись із ситуацією в нутрі країни.

Селянин в Україні приречений на це саме, що корабельний робітник у пристані в Польщі. Сталінська колективізація України знищила 8 мільйонів населення. (стор. 50).

Не дивлячись на це, що ЗСА і СССР ніколи не можуть бути приятелями, але й вони, як пише Ніксон — не можуть собі позволити бути ворогами. Наші суперечності відвертають нас від поступу в справі до миру. Кожна надпотуга під цю пору має понад 10,000 нуклеарних ракет на своїх стратеґічних плятформах, які з докладністю футбольного майдану можуть стріляти з другого кінця світу. СССР є офензивною потугою. Їх основним завданням є комуністичний світ, керований з Москви. Ніхто з тих, що в XIX сторіччі завойований Москвою, не заперечує цього. На протязі свого понад 200-річного існування, ЗСА втратили у війнах 650,000 вояків.

Закінчення буде.

Оксана Бризгун-Соколик

Книжка „Мініятюри"

Нова книжка Олександри Копач побачила світ в році Тисячоліття. 42 мініятюри ніжно змальовують різні теми, в кожній мініятюрі відчувається спокій душі, глибоку релігійність та українство авторки. Деякі схоплюють коротку дію, інші є поетичним малюнком часу, чи природи.

От у „Казці" — авторка в літаку цікаво схоплює свої переживання: „... Космос загадковий свій погляд в душу кинув, ...яка ж тут самота в потоці вічности..."

„Калиновий запах" — це спогад-роздум про калину, яку стрічала авторка на шляхах свого життя. „...Казковий світанок засвічувався ледве відчутною ніжністю-любов'ю... А ти все така, як колись. Пахнеш так дивно... медом і молоком... Ти, ...ти... Боже мій! Ти — пахнеш Україною... Ти вічна в житті й символі моєї нації, калино".

„Різдвяний етюд" створює передсвятвечірню атмосферу, сповнену тепла, родинної любови, з думками там далеко, де арештують, де заметіль, де переслідуваний бреде снігами... Хто ж дасть йому затишок? „...Мамо, ти дивишся за зіркою? Мамо, ти плачеш, що нема зірки?..."

Найкоротша мініятюра „Вечір і я". Сім речень. Сім речень, глибоких, простих, щирих і таких поетичних... „...Ми слухали концерт удвійку — Вечір і я. Місяць присів до нас на сходи веранди. Ми слухали концерту вже втрійку. Листочки сівали молитву..."

Відвідуємо старшу пані, учительку — пенсіонерку. Показую нову книжку. Читаю їй наголос „Хтось проминний". У неї сльози на очах. Боже, як авторка так глибоко відчула цю правду... — сказала вона...

Дев'ятдесят сторінок ніжности, 90 сторінок мережок — думок, переживань, тепла, і віри в добро.

Книжечка дуже гарна, мистецьки оформлена, кожна мініятюра прикрашена мініятюрою... Мистець Мирон Левицький справді відчув ориґінальний стиль авторки.

Книга читається легко, з насолодою, та лишає у читача щирі переживання. Гарна мова додає чару книжці. Нова книжка Олександри Копач „Мініятюри" — може бути чудовим дарунком, замість писанки, нашим приятелям у цьому великодньому сезоні.

Авторка, д-р Олександра Копач, колишня директорка Курсів Українознавства ім. Григорія Сковороди в Торонто. Дійсний член Наукового Т-ва ім. Т. Шевченка та Об'єднання письменників „Слово". Автор кількох книг, літературних статтей та критик. Книжка „Мініятюри" — видання „Слова".

М. Кузик

„З ЖУРБОЮ РАДІСТЬ ОБНЯЛАСЬ"

(Подорожні нотатки)

I.

Літом, 1988 року, я відвідав Україну, побував у місцях, де я провів своє дитинство й ранню молодість, бачив красу рідної землі, прекрасних Карпат, розлогих піль, маєстатичність нашої столиці Києва та рідного Львова.

Коли я повернувся з моєї подорожі, мої приятелі й знайомі засипували мене різними питаннями, здебільшого загального характеру про сучасний стан України, про прогнози на майбутнє, про настрої населення, про зміни, чи їх брак і т.п. Я не думаю, що це моє коротке перебування на рідних землях вистачає для глибокої й всеобіймаючою аналізи, якої потрібно, щоб дати відповіді на всі ці питання, яку турбують, нас тут поза межами нашої батьківщини. Я можу тільки поділитися моїми, деколи не пов'язаними, переживаннями й спостереженнями, залишаючи читачам зробити свої власні висновки.

Ми в поїзді Будапешт — Чоп — Москва. В сусідньому купе дві жінки з Закарпаття. Одна старша, друга молодша — вчителька. Вона тепер проходить курс підвищення кваліфікацій у Івано-Франківському педінституті, студіює мистецтвознавство. З розмови виходить, що її батьки не українці — мати росіянка, а батько, здається, мадяр. Сама вона говорить гарною українською мовою, знає й цікавиться українським народним мистецтвом, її замилування — писання українських писанок.

Висідаємо в Чопі, проходимо контролю. Біля десять літ тому, американський кореспондент в Европі, Джон Дорнберг, писав, що Совєтський Союз виявився найбільш параноїдною імперією з усіх потуг, які колинебудь існували в історії світу, яка боїться вільної думки й вільного слова. Так воно є й тепер, бо прикордонні контролери не звертали жодної уваги на звичайні матеріяльні речі, зате дуже докладно перевірювали всі друковані речі, книжки, журнали, магнітофонні чи відеострічки. Все вони обслідували у своєму бюрі більш як півгодини. Треба, однак, признати, що хоч були там деякі речі, не „співзвучні" з їхньою ідеологією, все мені повернули.

В дорозі автом до Ужгороду. Всі дорожні написи й назви місцевостей — російською мовою. Готель „Закарпаття" — новий, відносно гарний як і ціла дільниця нового Ужгороду, де він знаходиться.

Відвідуємо ужгородський замок і біля нього музей та скансен. Особливо цікавий скансен з численними зразками ґражд, з їхніми забудовами та внутрішнім улаштуванням. Архітектурним шедевром є дерев'яна церква, а біля неї цілий ряд різної величини дзвонів. Все відносно гарно утримане. Вражає тільки одне: майже всі дижурні в тих хатах — це непривітні „тьоті", які відбуркують неохоче на запитання і то на „общепонятном языке". Дивуєшся, звідки вони взялися тут, на нашому Закарпатті. Насувається підозріння, що це, можливо, колишні наглядачки з концентраційних таборів, яких після частинної ліквідації системи концтаборів, перекинули сюди на працю в ділянці „культури".

У готелевому ресторані вечеря з естрадним концертом за попередньою резервацією. Для нас, американських туристів, директор робить вийняток і дає нам спеціяльний стіл у найкращому місці. Публіка, здебільша, — т.зв. совєтська буржуазія, добре вдягнена, на столах багато їжі, закусок і пляшок. Концерт починається „танком дружби": російська „бариня", козак у шараварах, мадярка, словачка і ще одна особа невизначеної національности. Після того програма — складається з пісень і танців різних груп і солістів, до речі, добрих виконавців при акомпаньяменті доброї оркестри. Коли закінчилася програма, підійшов до нас директор і доброю українською мовою запитав нас, як нам усе подобалося. Я відповів: „Програма добра, на належному рівні. Виконавці добрі професіонали, співають російською, мадярською, румунською і навіть англійською мовами, а українською ані словечка. Як це так." Він почав виправдувати співаків, що вони не знають української мови.

— Якщо вони могли навчитися англійської, то напевно було б їм лекше вивчити й українську. Як же воно? Ми приїхали в Україну і тут зустрічаємо таке трактування української культури?

Тут вилізло шило з мішка: —Знаєте, я мадяр, і це ще питання, чи Закарпаття є дійсно Україною.

Я відповів йому: — На цьому місці я не вважаю за доцільне входити з вами в історичну дискусію. У всякому разі, під сучасну пору ця земля — це Закарпатська область Української Республіки і це є історична дійсність, яку вам треба респектувати. — Ми розпрощалися досить цивілізовано і він обіцяв на майбутнє ввести зміни в програмі. З цього виходить, що деякі представники національних меншин в Україні, хоч самі вивчили українську мову й зайняли відповідальні позиції у різних установах, однак не визбулися своїх пересудів і використовують свої становища не для розвитку, а радше для знецінення чи гальмування культури й інтересів народу республіки, в якій вони заробляють на життя.

Решту вечора я дивився на телебачення. Передавали репортаж про перебування Щербицького на Закарпатті і, на превелике диво, на зустрічі з обласним партійним активом, Щербицький говорив українською мовою. Невже ж і він „перебудовується"?

В поїзді з Ужгороду до Львова. З нами, в купе, вже підтоптаний дядя, з червоним носом і поширеними жилками на обличчі, типовий п'яничка — вже трохи на підпитку, розмовляє такою російською скоромовкою, що тяжко щось розібрати. Виходить, що він партійний і був учасником конференції зі Щербицьким. Не знаю чому, хіба що по-п'яному, він ділиться зі мною своїм поглядом, що „Бандровський пайдьот" (Бандровський — це, здається, секретар области), і щось там далі пояснював чому. Тоді я запитав: „А як Щербицький, також „пайдьот"? — „Ето не ізвєсно, єво позіція очень сільная".

Продовження буде

Важливе для українських лікарів у діяспорі

Повідомляємо останній раз в Лікарському Віснику та в українській пресі, що Видавнича колегія УЛТПА приготовляє до друку третій том „Матеріялів до історії української медицини". В цьому томі буде подана історія лікарського руху з біо-бібліографічними нарисами українських лікарів, дантистів і фармацевтів, що жили і працювали в Західній Україні, Карпатській Україні, Буковині, Польщі, Чехо-Словаччині, Австрії, Німеччині та Західній Европі, а також тих, що жили чи живуть у ЗСА, Канаді, Південній Америці й Австралії.

Тому ще раз просимо, якщо Ви цього не зробили, прислати нам Вашу фотознімку та біографію з поданням Вашої бібліографії, науково-професійної, культурно-громадської чи іншої праці.

Якщо такі лікарі відійшли вже у вічність, то просимо родину або приятелів це зробити. Ці подані матеріяли, до певної міри, будуть використані для опрацювання гасел до Української Енциклопедії Діяспори.

Просимо це не відкладати, а якнайшвидше зробити, бо час летить. Повідомляємо про це офіційно і ясно, щоб потім ніхто не нарікав, що його чи іншого лікаря оминули або забули.

Всі інформації та фотознімки просимо висилати на адресу архіваря УЛТПА — д-ра Павла Пундія:

Dr Paul Pundy
1712 N Oak Park Ave
Chicago, Ill. 60635
Tel 1-321-237-2163
(7-9 PM).

На сумівській оселі в Елленвіллі будується новий юнацький табір

На чудовій Оселі Спілки Української Молоді біля містечка Елленвіл, яке лежить посеред Кетскильських гір, де виховувалися і виховуються майже два покоління сумівської молоді з терену Америки, будується новий юнацький табір в стилі славної Запорізької Січі.

Багатогранна виховна праця Спілки Української Молоді не кінчається з кінцем українознавчих наук і юнацьких сходин в роях по осередках, а триває також у літніх таборах. У виховній праці СУМ-у літні табори відіграють важливу ролю. Вони мають особливе значення не тільки для релігійно-національного виховання, для нав'язання товариства й дружности між молодими сумівцями, що залишиться на все життя, але також і для фізичного здоров'я наших дітей.

Крайова управа СУМ-А постановила побудувати новий табір тому, що від початку свого відновлення в Америці, СУМ старається і прямує до того, щоб її члени, під опікою і наглядом своїх керівників і виховників, мали найкращі приміщення для перебування, виховання, відпочинку та розваги. Це саме бажання забезпечити майбутнє для сумівської молоді вже раніше спонукало Крайову Управу побудувати світлицю, спортову площу і басейн.

У січні ц.р. розпочато перші кроки для побудови нового табору. Працівники вже викорінюють дерева і взагалі приготовляють землю для побудови будинків. Вибране місце для табору є відмежоване від існуючих бараків, руху і шуму. Запроєктовано вісім будинків: залю зустрічі, команду та шість паланок для юнацтва. Всі будинки будуть огрівані та з влаштуванням для цілорічного користування. Новий табір буде готовий до кінця цього року.

Кошт цього табору виноситиме понад 550,000 дол., і для покриття їх Крайова Управа СУМ звертається до шановного громадянства, а зокрема до сьогоднішніх молодих професіоналістів, що напевно ще пам'ятають своє літнє таборування на сумівській оселі, як також до батьків і дідів таборовиків за фінансовою допомогою для завершення цього великого діла. Крайова Управа покликала будівельний комітет, який очолив сумівський капелян і сумівець о. Роман Мірчук, парох парафії свв. Петра і Павла в Джерзі Сиґі, Н. Дж. Крайова Управа розпочала збіркову кампанію, в рамках якої шукає меценатів, які пожертвують 5,000 дол., добродіїв, які пожертвують по 2,000 дол., спомагачів, які пожертвують по 1,000 дол., та жертводавців, які пожертвують по 500 дол. Крайова Управа запевняє, що ім'я і прізвище, як також сума пожертви кожного жертводавця буде утривалена на окремій таблиці в новому таборі. Хто пожертвує суму 50,000 дол. — буде визначений, як фондатор одного будинку, а за пожертву в сумі 25,000 дол. — буде визначений, як фондатор одної кімнати в будинку. Всі меценати та добродії одержать 10% знижки на оселі СУМ в Елленвіллі у продовж 10-ти років. Також всі пожертви можна буде відтягати від податків.

Щоб запевнити майбутність нашого народу, треба створити відповідні умовини для виховання нашої молоді, бо релігійно-національно вихована наша молодь це запорука нашої національної майбутности. Цей новий табір буде якраз тим місцем, де виховуватимуться наші суменята, молодше і старше юнацтво і дружинники. Пожертви можна складати через кредитівки „Самопомочі", або безпосередньо до канцелярії Крайової Управи СУМ-А на адресу: Ukrainian American Youth Association Inc., P. O. Box 211 Cooper Station New York, N. Y. 10276.

Пожертви можна також слати на такі адреси:

- Self Relianse (N.Y.) FCU, Acct., № 11901, 108 Second Ave., New York, N. Y. 10003;
- SUMA (Yonkers) FCU, Acct. № 4943, 301 Palisade Ave., Yonkers, N. Y. 10703;
- Selfreliance (Jersey City) FCU, Acct., № 5027, 558 Summit Ave., Jersey City N. J. 07306;
- Selfreliance FCU, Acct., № 2712, 229 Hope Ave., Passaic, N. J. 07055;
- Ukrainian Selfreliance FCU, Acct. № 666360, 1729 Cottman Ave., Philadelphia, Pa. 19111;
- Ukrainian Selreliance (Hartford) FCU, Acct., № 970-12, 961 Wethersfield Ave., Hartford, Conn. 06114.

За дальшими інформаціями просимо телефонувати на число телефону: (212) 477-3084.

Фінансова комісія Будови Табору

Ініціятивний...

(Закінчення зі стор. 1)

мітету по всій Америці і Канаді. Кермуючись цією думкою, Комітет вислав багато листів до церковних і громадських діячів — з проханням підтримати їхню працю".

Найближча діяльність комітету, — пояснив Р. Андрушків, — розпочати їхню акцію в неділю, 2-го квітня ц.р. — висланням листів до Президента ЗСА та до всіх християнських українських і неукраїнських Церков у Нюарку, Н.Дж. та околиці. Управа комітету теж задумує розсилати листи до таких християнських організацій як, наприклад, Лицарі Колюмба чи Католицькі Ветерани та інших. Досі з рамени Комітету вислано листи до Митрополита Української Автокефальної Православної Церкви в Америці і діяспорі Мстислава, і до Владик: Михайла Кучм'яка, Роберта Москаля, Василя Лостена, Іннокентія Лотоцького, та до священиків Української Православної Церкви — о. Сергія Неприля і о. Євгена Богуславського.

„Друга фаза нашої дії стане тоді актуальна, коли в Конґресі вже введуть резолюції в справі розсилання листів до конґресменів, сенаторів і членів американського Уряду в справі підтримки цієї резолюції". Дальшою метою їхньої праці, — говорив Р. Андрушків, — є внести подібну резолюцію почерез американський Уряд на форум Організації Об'єднаних Націй і коли б було потрібно і була б відкрита дорога — внести заждалення до інтернаціонального суду в Гаазі; теж за апробатою і допомогою американського Уряду.

Дам'ян Кордуба сказав, що справу оборони релігії в Україні треба поширити і на терен Канади і всіх країн світу, цим самим у пляні комітету є написати листи до Митрополита Максима Германюка в Канаді та інших українських єпископів в діяспорі.

Орест Цяпка заявив, що в зв'язку з їхньою діяльністю існує конечність заклику до мирян різних віровизнань, щоб поширювати подібну акцію по інших країнах світу.

Однією із цікавих ревеляцій Р. Андрушкова була його інформація про телефонічну розмову поміж ним та Іваном Гелем в Україні. Цю телефонічну розмову спонукала думка, що комітет не може діяти тут у відокремленні без оборонців цих прав в Україні. І. Гель привітав заходи комітету, а особливо в Конґресі і Сенаті, як теж писання листів. Він сказав, що українські католики в Україні вважають, що в резолюції комітету в її точках повинно бути написано так: „Уневажнення 'собору' 1946 року совєтським урядом; 2) Постанова про відновлення Української Католицької Церкви урядом; 3) Юридичні гарантії цієї постанови; 4) Повернення бібліотек, майна, та інших речей, що були конфісковані; 6) Відновлення Української Католицької Академії та Семінарії, що діяли до 1941 року; 7) Право Церкві бути юридично незалежною одиницею, і володіти майном; 8) Право займатися місійною роботою; 9) Повернути Церкві Собор св. Юра; повернути Патріярха Мирослава Любачівського до цього ж Собору.

Члени Комітету додали, що коли в когось є бажання мати примірники листів чи їхньої документації, які могли б послужити їм користуватись цією справою, Комітет радо їм вишле. За адресою треба звертатися до: Committee for the Defense of Religion Freedom in Ukraine, 734 Sanford Ave., Newark, N.J. 07106.

Як останньо нас поінформував Р. Андрушків — 2-го і 9-го квітня в українських католицьких церквах Нюарку і Гіллсайд, Н.Дж., вже відбулася акція збірки підписів на листах до президента Буша в справі леґалізації Українських Католицьких Церков в Україні. Акцію цю перепровадив згаданий уже Комітет, підготовивши відповідні листи і матеріяли та передавши їх провідникам всіх Українських Християнських Церков. Як теж розіслано інформації цим громадським установам, що відгукнулися на заклик Комітету, що був поміщений в „Українському Тижневику", 19-го березня ц.р.

Голова цього комітету звернув увагу українського громадянства на те, що в травні цього року державний секретар Джеймс Бейкер виїжджає до Совєтського Союзу на переговори. Цим самим українські громади повинні акцію збирання підписів на листах і висилку до президента Буша почати не пізніше як 30-го квітня, а покінчити її до 15-го травня. Можна висилати свої власні листи або підписувати копії листів, що їх передруковуємо у „Свободі".

Цю акцію апробували і закликають до участи в ній усі Українські Християнські Церкви з підписами від

Розгортається акція збирання листів перед українською католицькою церквою св. Івана Хрестителя.

Date: ______________

The President
The White House
Washington, D.C. 20500

Dear Mr. President:

Freedom to worship according to one's faith is a fundamental human right of every individual. This right, though guaranteed by the Helsinki Accords and the Soviet Constitution, is denied to millions of Ukrainian Catholics, Ukrainian Autocephalous Orthodox, Ukrainian Protestants and members of other religions, which were liquidated and decreed illegal and/or non-existent by the Soviet regime of Stalin and subsequent regimes (ref: Special Report No.159, U.S. Department of State, Jan. 1987).

Despite decades of Soviet repression, these Churches have survived in the catacombs and are calling now for legal status, for the right to practice their religion freely in their native Ukrainian language and for the return of their former places of worship. In the era of "Glasnost," the Soviet authorities have not recognized these outlawed religions and continue to persecute their faithful for their religious practices and the use of the Ukrainian language.

Therefore, I respectfully request that you, Mr. President, bring these violations of human rights to the attention of General Secretary Mikhail Gorbachev in order to secure legal status for the Ukrainian Catholic, Ukrainian Autocephalous Orthodox, Ukrainain Protestant and other outlawed religions, to remove all statutes and authorities that have suppressed the free practice of religion in the Ukrainian language and to establish legal and institutional safeguards to protect freedom of worship for all.

I also respectfully request that this issue be brought before the United Nations by the U.S. Delegation.

Sincerely yours,

____

Name: ______________

Address: ______________

____

Української Католицької Церкви, від Митрополита Стефана Сулика, від Української Автокефальної Православної Церкви, від Митрополита Мстислава, від президента Євангельського Об'єднання в Північній Америці Вілліяма Багрія, від Українських Баптистських Церков — Олександра Р. Гарбузюка і від Української Церкви П'ятидесятників — о. Юрія Давидюка.

А серце...

(Закінчення зі стор. 2)

Йоан Чаплинський-Засс перед своїми творами.

Карл-Маркс, в будинку „Европа Гале" розпочалась виставка творів Йоана Засса. Виставка тривала до 10-го квітня. Фінансувала її фірма Манесман з дирекцією в Дюссельдорфі. На виставці широко представлені краєвиди Карпат, численні ікони, собори Св. Софії в Києві та Св. Юра у Львові, Почаївський монастир та типи гуцулів. Виставки мистецьких творів Йоана Чаплинського-Засса втішаються завжди великим числом відвідувачів, які не тільки мають змогу познайомитись з оригінальними творами, але й довідатись різні цікаві факти з життя й історії України. Мистецькі твори Йоана Чаплинського-Засс сповнені любов'ю до України, до рідного карпатського краю, який наш земляк пропаґує у Західній Німеччині. Проводячи виставки в різних містах Західньої Німеччини, мистець не забуває ні на хвилину про рідні землі, яких він не бачив 48 років. Саме любов до рідного краю була й залишається рушійною силою його творчого доробку — писаного пером і пензлем. Творчі виставки й часті інформації у німецьких газетах про Йоана Чаплинського-Засс є свідченням цього, що й одна людина може зробити багато для ознайомлення чужинця з українською культурою й історією.

Традиційний оселедець

Протягом 15 літ відбувається у Воррені, Миш., „Традиційний оселедець", який влаштовує 76-ий Відділ СУА. Щороку ця весела імпреза прибирає щораз більше на вартості. Цього року свято відкрила з гумором голова Відділу Ксеня Кучер. Володимир Дигдало, як поважний ґазда в гуцульському строю, відчитав гумореску пера Гриця Зозулі-Ека про піст. Його дружина Рома говорила дотепно про Гриця і його „жону". Веселий настрій глядачів продовжували жарти союзянок Стефи Оглаб'як, Роми Дигдало і Миросі Бараник в формі гуморесок і діялогів.

Вершком програми був виступ нашого „соловейка" Христі Липецької у фортепіяновому супроводі Марусі Лісовської. В фантазійній подорожі літаками та автобусами по містах Европи ми почули арії з опер та оперет. Під час полету літаком залунали пісні „Дивлюсь я на небо" і „Баляда" Копляндa. У Відні ми почули „Пісню циганки" з „Циганського барона", в Міляно „О мійо баббіно каро" з Джіяні Скікі, в Парижі „Хабанеру" з опери „Кармен", та в Києві „Місяцю ясний" з „Запорожця за Дунаєм".

Вроджений талант, студії співу і музики та свобідна сценічна поведінка допомогли нашій співачці увійти в ролю різних персонажів та віддати з гумором бажані інтерпретації і вокальні досягнення в повній красі. Глибокий сантимент, любов і тугу за рідним краєм з їхнього побуту в Києві з пісні „Місяцю ясний" вичувалося в кожному тоні.

Завдяки невтомній праці голови Відділу Ксені Кучер та з поміччю союзянок і їхніх чоловіків програма була бездоганна. Пані зайнялися дуже солідно буфетом. Смачні оселедці, що їх приготували Стефа Баб'як і Людмила Томин та добре печиво членок зникали блискавично з гарно прибраних столів.

Ціла імпреза відбулася в дружній та симпатичній атмосфері. Її звеличав своєю присутністю парох церкви св. Йосафата о. Христофор Войтина, ЧСВВ. З рукою на серці треба признати, що це був один із кращих і дуже вдалих „Оселедців".

Ірена Гнатчук

Ділимося сумною вісткою, що з волі Всевишнього відійшла від нас у Вічність 15-го квітня 1989 року наша Найдорожча
МАМА І БАБУНЯ

бл. п.

МАРІЯ з ВИКОВИЧІВ ХАРХАЛІС

уроджена 20-го січня 1906 р. в Яворові.

ПАНАХИДА буде відправлена у вівторок, 18-го квітня о год. 7:30 веч. у похоронному заведенні Ліллі і Зайлер при Істерн і Вулф вул. в Балтімор, Мд.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ почнуться в середу, 19-го квітня 1989 р. у похоронному заведенні о год. 9:30 рано. В год. 10-ій СЛУЖБА БОЖА в українській католицькій церкві св. Михаїла, а опісля поховання на цвинтарі св. Михаїла.

Просять про молитви за спокій душі Покійної:
доньки — ОЛЬГА СУШКО з мужем ВОЛОДИМИРОМ і внуками: ЛІДОЮ, МАРТОЮ, ЗЕНОНОМ і зятем МАРКОМ
доньки — ІРЕНА ТРАСКА з мужем ОЛЕКСАНДРОМ і внуками: РОМАНОМ і ЯРЕМОЮ
син — ТАРАС ХАРХАЛІС з дружиною ТАНЕЮ і внуками: АНДРІЄМ і ПЕТРОМ

ЧОРНОБИЛЬСЬКА ОДІССЕЯ...

Трагічні події нуклеарної катастрофи в Чорнобилі, що сталась 26 квітня 1986 року пригадались американській публіці, запрошеній на доповідь д-ра Роберта П. Ґейла у стейтовому університеті ім. Вілліяма Патерсона в Ню Джерзі. Більш як 500 осіб з увагою слухали доповідача, який спокійно, беземоційно пояснював прозірки на великому екрані, що ілюстрували його слова, і переповідав історію трагедії, у якій він був безпосередньо заанґажований.

Тепер старинне містечко Чорнобиль, основане над рікою Прип'ять ще десь у XII столітті, перестало існувати. Бо нуклеарна сила, сказав д-р Ґейл, є невибачливою технологією, що лишає мало місця для помилок, за які платиться життям, здоров'ям, а то й цілим містом. А радіяція є тихою, невидимою, не має запаху, людські змисли її не реєструють, і людина є безборонною супроти неї.

Після доповіді була нагода розпитати д-ра Ґейла про його спостереження із поїздок до Києва для дальшої медичної перевірки населення України; зліва — Дора Рак, учасник конференції.

(Фото бюра інформації коледжу)

Чорнобильський комплекс, збудований, щоб продукувати електрику для мирний цілей, після вибуху у четвертому реакторі ширив знищення в Україні, Білорусі і у дальших країнах. Радіяція із радіоактивного опаду відкрила границі, а назва „Чорнобиль" стала символом нуклеарної небезпеки.

Доповідь д-ра Ґейла відбулася у серії наукових доповідів у Вілліям Петерсон коледжі на тему: „Нуклеарні випадки, нуклеарна енергія і нуклеарна війна". Програму відкрив д-р Роберт Сімпсон, декан коледжу, та представив доповідача, відомого в усьому світі у зв'язку з нуклеарним вибухом у чорнобильському комплексі. Тож і його доповідь зосереджувалась на цій події і її наслідках. Тема прозірок була повторенням графік і описів із попередніх стейтів в наукових журналах, але атракцією програми був сам д-р Ґейл, якого можна зарахувати до героїв катастрофи , так як і тих 28 пожежників, що першими пробували гасити пожежу, не здаючи собі справи з розмірів радіяційної небезпеки. Їх допомагав рятувати д-р Ґейл у шпиталі ч. 6 у Москві, куди перші жертви перевезено, наражуючись на захворування від випромінювання радіяції. Між першими пацієнтами, що скоро померли, була одна жінка з чорнобильської сторожі. Д-р Ґейл був також одним із нечисленних, що увійшли v зруйнований реактор.

В авдиторії були студенти із 42-ох вищих шкіл в Ню Джерзі та обмежене число запрошених гостей, а після полудневої перерви д-р Ґейл мав зустріч із членами факультету і студентами, щоб вести дискусію на тему медичних і етичних імплікацій нуклеарної енергії.

Д-р Роберт Петро Ґейл народжений 11 жовтня 1945 року в Брукліні, Н. Й., в родині культурних емігрантів з Білорусі, що колись називалися Ґалінскі, живе з родиною в Лос Анджелесі. Він —професор медицини в університеті Каліфорнії, спеціяліст в онкології і імунології та у перещеплюванні кістного шпіку, а також дослідник левкемії. Після перших вісток по радіо про нуклеарний вибух 26 квітня 1986 р. він запропонував свою професійну поміч, — бо тоді вважали, що єдиним рятунком постраждалих є перещеплення шпіку, — і за приватним посередництвом д-ра Арманда Гаммера, американського мільйонера-філантропіста, дістав дозвіл поїхати до Москви (за тихою згодою обох урядів).

Доповідач речево представив усі події, не критикуючи нікого, можливо тому, що він далі їздить в Україну, обстоюючи потребу постійної перевірки 135 тисяч евакуйованих із зони чорнобильської небезпеки людей. Згодно ці люди можуть мати довготермінову радіяційну недугу, спричинену хемічними радіоактивними речовинами як от: йодина-131, стронтій-90, і цесій-137, абсорбованими з водою, харчами чи з повітря, які атакують кості, залози або осідають у всіх клітинах тіла. Можливі наслідки — це рак, який може розвиватися на протязі десятків років. Перші жертви нуклеарного вибуху дістали таку дозу радіяції, що безповоротно знищила клітини тіла і ніяке лікування чи перещеплення не допомогло.

За наслідками Чорнобиля — технологічними, медичними, економічними та екологічними, слідкують у цілому світі уряди і наукові кола, щоб збільшити безпеку у своїх країнах та поліпшити методи лікування радіяційної недуги, користуючись досвідом після чорнобильського випадку.

Про своє перебування у Совєтському Союзі д-р Ґейл пише у книжці „Кінцева осторога, заповіт Чорнобиля", що появилася в 1989 році у видавництві Варнера (написана спільно з Томасом Гавзером, автором і критиком (з Н.Й.). Книжка подає інформації правдиво, хоч з дозою „дипломатичної обережности", як зазначила рецензентка Фелиситі Берінджер (Книжковий додаток, Ню Йорк Таймс). Він приймає з застереженням офіційне число жертв, яке не виключає тих безпосередніх жертв, що, правдоподібно, згинули в часі вибуху у четвертому реакторі; число здогадне, але не перевірене і, мабуть, ніколи не буде відомим. Не враховано тих жертв нуклеарного вибуху в Україні, що померли або помирають без ствердження причини — наслідків радіяції.

Доповідач пригадав, що це не перша нуклеарна катастрофа, подібна, хоч і невідомих розмірів із-за засекречення, була у 1957 році в Англії. Дальше — значна катастрофа в ЗСА у реакторі ч. 1 на Тримилевому острові біля Гарісбурґу, яку вчасно затримано (а вислідів також „офіційно" не подається). Про перші пошкодження в різних країнах і реакторів в ЗСА, де їх найбільше, є мало вісток, хібащо нагло збільшиться захворювання на рака довколишнього населення. Це „нормальна" ціна, яку платиться за нуклеарний поступ.

Ми можемо у нуклеарній добі, сказав д-р Ґейл, з усіма позитивними і негативними наслідками невповні опанованих сил природи. Випадок в Чорнобилі навчив світ, що ніхто не має впливу на радіоактивну хмару, яка летить, куди її вітер несе, не тримаючись державних границь. Тож катастрофа перестає бути крайовою, а стає міжнародною. При зростаючій кількості нуклеарних реакторів для продукції електронічної енергії та державних фабрик нуклеарної зброї, збільшується небезпека майбутніх катастроф, може ще страшніших від чорнобильської. Тож він передбачує, що у наступному десятилітті прийде час на нову катастрофу у будь-якому атомному комплексі на земній кулі. Це — його осторога і фаталістичний заповіт Чорнобиля.

Стрінувшись в Україні після Чорнобиля із універсальним терпінням і масовою смертю, д-р Ґейл остерігає перед вживанням нуклеарної зброї, яка є в силі знищити все людське життя на землі, всю багатотисячну цивілізацію. А покищо він продовжує поїздки до Києва, бо чорнобильська драма стала частиною його життя і його „чорнобильській одіссеї" не видно кінця.

Дора Рак

Вісті УВУ

УЧАСТЬ У СКВУ

Проф. Теодор Богдан Цюцюра, ректор УВУ, був членом почесної президії 5-го Світового Конґресу Вільних Українців, який відбувся в Торонто, Канада, від 23-го до 28-го листопада 1988 року. Він також взяв участь у Науковій Конференції Наукової Ради СКВУ 22-го листопада 1988 р., в якій був головою першої сесії нарад і виголосив доповідь на тему: „УВУ й завдання українських науковців у діяспорі".

У товаристві нового головного секретаря УВУ мґра Володимара Леника, ректор відбув декілька зустрічей з провідними громадянинами, а зокрема з головою фундації УВУ в Ню Йорку проф. Петром Ґоєм, головою канадської фундації УВУ у Вінніпеґу проф. Бориславом Н. Білашем, головою Товариства прихильників УВУ в Торонто д-ром Богданом Стебельським. Д-р Ахіль Хрептовський, Голова Світової Федерації Українських Лікарських Товариств, передав ректорові значну пожертву для УВУ від Української Медичної Асоціяції Північної Америки.

ПОЧЕСНІ ДОКТОРАТИ

У п'ятницю, 25-го листопада 1988 р., на форумі головної сесії СКВУ відбулася урочиста промоція двох видатних церковних і громадських провідників — Блаженнішого Василя Федака, митрополита Української Православної Церкви в Канаді, на почесного доктора права і Владики Ізидора Борецького, Єпископа Торонтонського і Східньої Канади Української Католицької Церкви, на почесного доктора філософії Українського Вільного Університету. Промоцію розпочав ректор, проф. Теодор Богдан Цюцюра, який привітав численних присутніх, відмітив правний і академічний статус УВУ та розповів про великі заслуги обох Владик. Потім представники факультетів Українського Вільного Университету — права і суспільно-економічних наук проф. Ярослав Падох, і Філософічного о. проф. Петро Біланюк, відчитали латинською мовою акти промоції і вручили дипломи обом почесним докторам.

СИМПОЗІЮМ У ШТУТТҐАРТІ

У середу, 7-го грудня 1988 р. в місті Штуттґарті відбувся симпозіюм на тему „Людина й тварини", що його організували спільно місцевий німецький університет і УВУ. В програмі були (після вступного слова проф. Зиновія Соколюка, декана факультету права і суспільно-економічних наук УВУ) доповідь проф. Й. Кратохвіля, „Людина й тварини; з життя номадів-ляпляндчиків і північних оленів", доповідь із суспільної екології почесного сенатора УВУ, К. Єнцша „Чи маємо право зміняти (переформувати) людей і культуру інших народів", і спостереження з ветеринарної практики (д-р Р. Міллер, д-р С. Вальтер).

ВШАНУВАННЯ В. ЯНЕВА

В середу, 14 грудня 1988 р., відбулося засідання Кураторії Товариства сприяння українській нації в Мюнхені з участю представників Баварської державної канцелярії, двох Баварських державних міністерств — науки і мистецтва, праці і суспільного порядку; федерального Міністерства внутрішніх справ, а також УВУ, УТГІ і НТШ. На засіданні обговорено різні поточні справи, головно відносно діяльности УВУ. Потім у головній авдиторії УВУ відбувся святочний вечір для відзначення 80-річчя довголітнього ректора УВУ, професора Володимира Янева. Вечір відкрив коротким шанувальним словом ректор УВУ проф. Теодор Богдан Цюцюра, а довшу промову про життя і заслуги ювілята виголосив Баварський державний міністер праці і суспільного порядку Ґебгард Ґлюк. Від імени Центрального представництва української еміґрації в Німеччині склав привіт його голова мґр Антін Мельник; він також передав грамоту почесного члена ЦПУЕН. В мистецькій частині вечора взяли участь Патріця Кю і Галя Щепко та мґр Богдан Шарко. Письмові привіти надіслали: Баварський міністер науки і мистецтва Вільд і федеральний міністр внутрішніх справ Цім мерманн, а також інші німецькі почесні доктори і прихильники УВУ.

ІСТОРИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

В суботу, 17-го грудня 1988 р., в авдиторії Українського Вільного Університету в Мюнхені відбулася Наукова конференція, влаштована спільно УВУ і Українським Історичним Товариством (УІТ) в 25-річчя журналу „Український Історик". Перша й друга доповіді були виголошені українською мовою, а третя і четверта — німецькою.

Проф. Теодор Мацьків (Держ. університет, Акрон, Огайо і УВУ) поділився з учасниками конференції своїми важними і детальними „рефлексіями" у 25-річчя „Українського Історика"; він же — один із найбільш активних українських істориків поза межами України. Недавно у видавництві УВУ вийшла з друку його книжка „Гетьман Іван Мазепа в західньо-европейських джерелах 1687-1709" (з передмовою проф. Любомира Винара), д-р Олекса Вінтоняк, УВУ, прочитав доповідь на тему „Перша українська політична еміґрація", в якій він авторитетно й цікаво розповів про мазепинських політичних біженців, їхні тяжкі будні та політичну діяльність.

У другій частині конференції доповідали два молоді німецькі історики. Д-р Ернст Людеманн, керівник філії центру для політичної освіти на Баден-Вюртемберґ, проаналізував сучасні процеси у Совєтському Союзі в доповіді „Чи нова українізація в Українській РСР?" (на запити відповідав також українською мовою). Бернард Рілль, науковий референт Академії для політичних і сучасних справ ім. Г. Зайделя в Мюнхені. У своїй доповіді „1000-річчя Хрищення Київської Руси в програмі Академії Г. Зайделя" дуже цікаво підсумував результати великої конференції про Тисячоліття Хрищення Київської Руси, що її організувала ця Академія 8-10 лютого 1988 р. в Баварських Альпах.

Конференцію відкрив і провадив проф. Володимир Янів, проректор УВУ. Заключне слово виголосив проф. Т. Б. Цюцюра. Учасники Конференції схвалили вислати привіт і побажання дальших успіхів для заслуженого засновника Українського Історичного Товариства і редактора „Українського Історика" проф. Любомира Винара.

Відзначення Тисячоліття у повіті Морріс

Відзначення Тисячоліття Хрищення Руси-України українцями у повіті Морріс, Н. Дж., заініціював Відділ УККА на засіданні управи 17-го березня 1988 р. Тоді ухвалено, щоб голова д-р Володимир Базюк і пресовий референт Василь Пасічняк просили о. Осипа Панасюка, пароха Виппані, Н. Дж., про згоду на організацію цього відзначення. Отець парох у розмові з ними радо прийняв пропозицію і обіцяв повну підтримку у підготові відзначення.

Згодом виявилося, що 61-ий Відділ СУА вирішив улаштувати з приводу Тисячоліття виставку ікон і релігійно-церковних експонатів з виступом арт. Юрія Мадая для пояснення „Анатомії ікони". 14-го вересня 1988 р. відбулося спільне засідання, на якому вирішено відзначати ювілей Тисячоліття разом, у приміщенні коледжу св. Єлисавети, в каплиці імени св. Родини, в місцевості Конвент, Н. Дж. 22-го вересня м.р.о. О. Панасюк, Т. Ракоча і В. Пасічняк мали зустріч із президенткою коледжу сестрою Джекелін Бирнс, завідателькою церкви сестрою Моріон Ніконетті, та з о. Честером Моджеловічем, які радо погодилися, щоб в них відсвяткувати українське Тисячоліття.

В неділі 2-го і 9-го жовтня відбулися зібрання в залі біля церкви, на яких крім інформації було вирішено, щоб ініціятори відзначення за апробатою пароха подбали про створення ювілейного Комітету Тисячоліття Хрищення України при парафії церкви св. Івана Хрестителя у Виппані. На внесок о. пароха відбулися сходини членів УККА і СУА, в понеділок, 31-го жовтня, на яких було запропоновано на голову Ділового Комітету д-ра Івана Пелеха, а коли він не прийняв пропозиції, на внесок голови СУА Т. Ракочої вибрано головою Комітету В. Пасічняка, однозгідно. На прохання присутніх о. парох О. Панасюк прийняв почесне головство в Комітеті. На цих і чергових сходинах 16-го листопада було обрано склад Комітету.

До участи у відзначенні Тисячоліття запрошено священиків і проповідників та вірних неукраїнських церков-католиків, англіканців, баптистів і пресвітеріян та представників адміністрації товншіп Гановеру. На прохання голови Комітету щоденник „Дейлі Рекорд" погодився вислати свого репортера-фотографа.

У неділю, 4-го грудня 1988 р., відбулося відзначення Тисячоліття Хрищення України в приміщеннях названого коледжу. О год. 3-ій по полудні із залі при захристії церкви вийшла процесія до церковних вхідних дверей, а потім до середини церкви. На переді процесії ішов Ярослав Марусин із Розп'яттям, а справа ніс св. Євангелію голова Комітету. За ними несли національні прапори України і ЗСА, ішли члени Комітету, вівтарні хлопці, отці і Владика Михайло. Двоє дівчаток і хлопець, підготовані Іреною Мороз-Сміт, вітали Владику хлібом-сіллю та квітами, а о. парох привітним словом по-українськи, а д-р Іван Пелех по-англійськи. Головним служителем був Владика, сослужителями парох з Нюарку із своїм сотрудником і парох з Виппані, а дияконував прекрасним милозвучним голосом парох з Ню Бранзвику. Гарно й набожно голосили стихи відправи епископ і його сослужителі в Св. Літургії. Проповідь по-українськи і по-англійськи виголосив Єпископ Михайло.

По закінченні Св. Літургії відспівали всі разом „Многая літа..." Святішому Отцеві Папі Іванові Павлові II, Блаженнішому Архиєпископові -Патріярхові Мирославові Іванові, Владиці Стефанові, Владиці Михайлові, священикам, сестрам, українському народові в Україні й на поселеннях, Комітетові Тисячоліття, хорові й всім присутнім.

По закінченні першої частини святкування ювілею о. парох Осип Панасюк подякував сестрам коледжу за їх співпрацю, а гостям за участь в Богослуженні та висловив надію, що вони тепер краще пізнали український церковний обряд і разом з українцями будуть споминати у своїх молитвах катакомбну українську Церкву і терплячий переслідуваний український нарід в Україні. Він теж заохотив учасників св. Літургії відвідати виставку СУА в адміністраційному будинку коледжу, де гостей перед входом частували печивом, кавою та содою. Виставка ікон, фотографій церков Богдана Полянського з Нюарку, рідкісних і стародавніх та книг, виданих з нагоди Тисячоліття, показ народного одягу, писанок та брошур, летючок ювілейних Комітетів, вдало розміщених, вдоволяли відвідувачів, які із зацікавленням слухали доповідь про „Анатомію ікони" майстра церковних вітражів Андрія Мадея. На прийнятті преосв. Владики і отців сослужителів приймали голова Комітету Ярослава Мулик і Тереса Ракоча.

Реґіональний щоденник Ню Джерзі „Дейлі Рекорд" за 5-те грудня 1988 р. помістив ширший звіт про цей ювілей із знимкою процесії.

Інформацію про ювілей Тисячоліття в повіті Морріс подав теж „Іґел" за 22-го грудня м.р. для читачів округ Фльоргайм Парк, Медісон, і Четгем. Під заголовком „Українці католики святкують Тисячоліття" написано, що 4-го грудня в каплиці при коледжі св. Єлисавети понад 300 людей з єпископом Михайлом Куч мяком та з хором відзначали тисячолітню річницю свого хрищення. Репортерка Марія Лі Стобер подала про постійні напади на Київ ську Русь монголів, поляків, москалів, литовців, а тепер совєтів, від яких Україна потерпіла переслідування і нищення. Згадала теж про Берестейську унію, про переслідування і смерть мільйонів українців в 30-их роках, вимордування єпископів, священиків і вірних українців в часі і по Другій світовій війні, про русифікацію Москвою України і національний рух спротиву українців проти цього, про підпільну українську Церкву вірних, якої єпископи і священики в тижні працюють, а в неділі правлять Богослужби, переважно по приватних хатах.

В четвер, 22-го грудня, з нагоди відзначення Тисячоліття, за запрошенням управи товншіп Гановеру, члени Ювілейного Комітету Тисячоліття зустрілися з управою, під час якої зроблено спільну знимку із вручення її членом Михайлом Савкою спеціяльної резолюції про прийняття християнства українським народом.

Василь Пасічняк